

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in veljá po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za polleta 2 gld. 20 kr., za četert leta 1 gld. 15 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četert leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXIII.

V Ljubljani 19. vel. serpana 1870.

List 33.

Mornarjev molitev, boj in mir.

Sred morjá mogočna Skala
Iz valóv v nebo kupí,
Ni viharju se udala,
Ki za válom val podí.
In na nji se stolp dviguje,
Krog vetrov serditi bor;
Tù mornár mornarjev čuje
Zrèč na morskih sil upor.

Čez valove sem priplava
Čolnov mnogo in ljudi,
Križ, bandero njih zastava,
Jadro je, ki jih vetri. —
Mirna še je pot pomorska,
Lahen je čolničev ték,
Hladna sapa, sapa gorska
Sem šumeva — znani jék!

Solnce v morju je vtonilo,
Žarek zlat objame ga,
In nebo se je zmráčilo,
Zvezdo krije zvezdica.
Pesmi in molitev sveta
Potnikom se vnémajo,
Prošenj serca so razgreta,
Ki v nebó se dvigajo:

„Ljubi Bog! vari nas verne,
Čuj nad nami noč ino dan!
Slušaj glase mile, stotérne,
Ki jih kliče k Tebi zemlján!
Mígljej Tvoj viharje potihne,
Tvoja beseda moč razdrobi,
Dih Tvoj sveti sape prepihnè —
Sila sovražna vsaka zbeži.
Prosimo Te za svoje predrage,
Ki v domovini naši živé,
Da ohraniš ljube jih, blage —
Oh, ki za nami sem hrepené!
Daj nam ščit, Gospod,
Ti morjá vojvód!
Da stojimo v bran
Hrabri noč in dan!
Ak' nas napade
Silni vihar,
Iše le nade
V Tebi mornar.
Daj pogum, Vladar,
Vžgi plameč uam žar,
Da sercé gori
Nam za boja dni!
Ko nas doide
Sovraga pest,
Proti naj pride
Hrabra zavést!
Daj nam up, o Bog!
K zmagi zemlje krog,
Da Te vsi slavé
Stvarnika zemljé!
Tvoja zastava
Naj nas peljá:

„Bog, očetnjava!“ —
V sredo morjá.“

* * *

Noč se vlega čez morskó širjavo,
Veter mirni v jadrnih molči,
In nad daljno vodéno pušavo
Zvezdic kardelo se prebudi.

„Morje morje neizmerno!
Zibel naj ti lahno teče,
In nemir naj te ne speče! —
Daj, oh! spanje nam večerno!“

* * *

Komaj petja zadnji glas atihne —
Gerlo — morja žrelo gruli kár:
Puhne kviško, čolne hip razpihnè —
To ni veter — to je živ vihar!

Černih oblakov polno nebo,
Zvezdic prijatlíc iše oko:
„Kam ste se skrile? Kam ste šle zdaj?
Pridite, pridite, sestre nazaj!“

Preč, preč s sanjarijo!
Valovi bobnijo,
Mogočno gromé!
Oj groza! že poka
Pri čolnih oboka —
Zdaj, zdaj se vtopé!
Viharji dervijo
In žrela gromijo,
Bljuvaje vodé!
Nič več ni odloga
Zdaj boj je — za Bóga!
Le v roke naš ščit!
Primite zastavo: —
„Boga, očetnjavo —
Oh, križ zmagovít!“

(Klic k Mariji.)

Usliši nas uboge
In reši nas nadloge,
„O morská zvezdica!“
Ti boš nam pomagala,
Pogin od nas pregnala,
„Pomoč mornarjeva!“

* * *

Kaj se sveti sredi morja? —
Upanje naše — zmaga je naša!
Jadrajmo tje, strah naj nehá!
Sreča je tam! — Kdo še mar praša? —
Tú je Skala, Skala ponosna!
Tu rešitve naše je dom!
V času viharjem je mironosna,
Tuli ko žrela morskéga grom.
Ko se zaganjajo silni valovi,
Oh, še terdneja tákkrat stoji!
Ako bučé jezilni vetrovi —
Skala sred morja boj preterpi!

In na nji tam stolp se kopiči,
Dol iz verhunca bliščeva nam luč: —
„Niso li Rima sedmeri tud' griči,
Tam, kjer kraljestva nebeški je ključ?“ —

„Tu Mornár mornarjev čuje,
Zrèč na morskih sil upor!“

K njemu čolnarji,
K njemu čolniči!
V morje, mornárji,
Boj se uniči!

On je mornár, na skali tam čuje,
On je, ki daljno luč razsvitljuje!

K skali jadrájmo!
K skali veslájmo!
Tam je zavétje,
Zadnje imetje
Naš'ga življenja
V križu je tam!

* * *

Krog in krog je zdaj tihota,
Morje in vetrovi spé,
Čolni našli varne kota
So kraj skale, kjer stojé.
Trudni spijo zmágovalci,
Sladki čut objema jih,
Stanovitni bojevalci
Srečni so — je Bog pri njih!

Le postojte, kmalo pride
Zmage ura jutranja,
Eukrat sonce ne zaide,
Da ne bilo spet bi ga;
Serce kviško! Bog je z vami!
On podaja vam rokó;
Preč z obupom, preč s solzami! —
Jutri vse spet zdravo bo!

Dan je tu,
Dan plačila!
Zora je
Svet odkrila:
Solnce staro
Se zbudi
In nad morje
Spet hití.

Hajd', na kviško, hrabri mornárji!
Slave pesem bote zapeli —
Slave, ker ste vsi je veseli.
Hajd', na kviško, hrabri mornárji!

„Junák nepremagljivi,
Mornár mornarjev sivi,
O bodi nam slavít!
Križ v naši domovini
Bo — v Tvoji kraljevini —
Na vekomaj naš štít!“

Hrabroslav Perné.

Plaćilo devištva.

Poglej v nezmerne višave,
Kjer sonce po dnevi gori,
Ki vir svoj vesoljne svečave
Po noči vsem zvezdam delí.

Tam Ženin nebeški kraljuje,
Ki sam je neskončna sladkóst,
Tam praznik se večni praznuje
Nebeščanom v sladko radóst.

Devica, če hočeš imeti,
Da Ženin nebeški bo tvoj.
Potém moraš za-nj le živeti.
Nabrati si čednosti broj.

Sercé svoje čisto ohrani,
Postave Njegove spolunaj,
In vsikdar Mu zvesta ostani,
Popolnoma se Mu daruj!

Devica, ak čast češ doseči,
Ki zemlja je vsa ne pozná,
Nedolžnosti venec bliščeči
Ti last mora biti sercá.

Če hočeš nevesta ti biti
Neskončnemu kralju kedaj,
Obljubo mu moraš spolniti,
Nabirati cvetja za raj.

Sej kratko je časno življenje,
Minljiva posvetna je slast,
Devica, zató hrepenenje
Imej za neskončno le čast!

Potém te na ženitovanje
Vzel večni bo Ženin sebó,
Neskončno ti bo radovanje
Med svatov nebeških verstó.

Br. A. V.

Hrepenenje k Mariji.

Le enkrat še vidil Marija! te rad,
V naročju pa Sinka, tvoj blaženi Sad,
Skesán bi pokleknil, o Mati, pred té,
Da Jezus polajša mi grenke solzé.
Le enkrat... (Perve dve verstí se ponavljate.)

Le enkrat še vidil bi tvoje sercé,
Bi vidil, kak' bije v ljubezni za mé;
Da ginjen poprosim, ko nekda, te zdaj:
Marija, pobožati Dete mi daj!

Le enkrat še gledal bi tebi v oči,
Kjer uparja zarija meni blišči;
In kadar Marija! ti gledam v okó,
Se zdi mi, da vidim odperto nebó.

Le enkrat bi vidil tvoj mili obraz,
Kjer vtrinja milote se matrne kras;
Marija! Marija! bi prosil lepo,
Pomagaj, da pridem že k tebi v nebó!

Le enkrat še klečal bi rad pred teboj,
Bi vidil, kak' jokaš se Mati z menoj,
In Jezusa prosiš, Marija, za mé,
Da mi potolaži otožno sercé.

Le enkrat še pesmico tebi zapel,
Da slovo od tvoje podobe bi vzel;
Potem naj, Marija! ti dušo izročim,
Da zopet v nebesih te večno častim.

J. V.

Božji grobje. *)

Kaj različno se obnaša svet do naše sv. katoliške cerkve, do njenih pomembnih obredov in navad. Veliko jih je — več, kakor nekteri mislijo — ki jo ljubijo, kakor svojo mater; pa tudi veliko veliko jih je, ki jo zanemarjajo ali celo očitno zaničujejo — njo in njene naredbe. In žalibog med temi sovražniki sv. katoliške cerkve in vsega, kar je ž njo v dotiki, niso samo krivoverci in drugoverci, še hujši so oni, ki so sicer zapisani v našo vero, ki so na videz udje naše cerkve, ali njihovo spačeno serce ne pozná večega sovražnika, kakor cerkev, in omračenemu njih umu se zdi neumnost in temota, kar veleva cerkev in njene zapovedi. Pa vendar jih je ravno cerkev iz mladih nog odgojevala in materno zanje skerbelá. Nehvaležniki! — Nekako v sredi so tisti mlačni kristjanje, ki sicer ne sovražijo, pa tudi ne ljubijo svoje matere sv. cerkve, ki se ubogo, ubogo malo za-njo zmenijo; njeno terpljenje jih ne gane, njeno veselje jih ne mika; njenih dušnih pripomočkov se ne vdeležujejo, ali vsaj poredkoma, mlačno, zavoljo ljudi; njene navade jim niso kaj pri sercu, zarad katerih se celo večkrat vzbuduje v njih nekako čudno, bolj skrivno smehljanje in le raje prepuščajo drugim, naj se pečajo za take reči; za njene dobrote in blagre se ne brigajo, za njene sv. čase je mnogim toliko mar, kakor da bi jih ne bilo, saj večkrat res ne vejo, da so in kdaj da so.

Vse drugač pa zvesti verniki. Le-ti ljubijo z zvesto djansko ljubeznijo svojo mater sv. kat. cerkev; štejejo si v naj večó čast, da se smejo imenovati njeni otroci; njene zapovedi, naprave in šege so jim vse svete, in kolikor moč, se jih pridno vdeležujejo; oni žalujejo, kadar njihova Mati žaluje, in se veselijo, kadar se ona veseli. V postnem času, postavim, se pokorijo in žalujejo s cerkvijo ter premišlujejo terpljenje Gospodovo in spremljujejo ž njo terpečega Jezusa od zadnje večerje, iz verta Getzemana na goro Golgato, do groba. Zlasti veliki teden, ko njena žalost do verha prikipi, se tudi z njo združujejo, jokajo in se prav pridno vdeležujejo njenih globoko žalost in pokoro obudujočih

*) Ta spis se sicer podá bolj za veliki teden, ker pa obsega nektere opomine z-strañ „božjih grobov,“ bi bilo takrat prepozno. Spis. po slov. časn. „Katoliku“ 1860.

opravil. Naj raji pa se obiskujejo tako znani božji grobje, o katerih hočemo tu nekoliko spregovoriti.

Kdo se ne spominja iz svojih mladih lét, kako rad je ogledoval svitile lučice, ki so se blesketale med obilnimi cvetkami, natornimi in ponarejenimi, med tem ko je bila vsa druga cerkev kakor po noči temna; kako se je čudil mogočnim rimskim vojakom z velikanskimi sulicami, ki so na deskah namalani ali celo iz lesa zrezani ob obeh stranéh božji grob varovali; kako se je hudil nad Judežem in njegovo derhalijo, ki se je bolj od zadi z bakljami, svetilnicami in drogi bližala: Jezusa v grobu pa je v svoji neskaljeni otročji ljubezni serčno miloval itd.? In kdo bi se tudi v svojih poznejših letih toliko rajši ne zatekal tje, kamor ga je že v otročjih letih tako mikalo? Zares, brez božjih grobov se pri nas véliki teden že skoraj misliti ne more. Dopoldne in popoldne se srečujejo ljudje v cerkev in iz cerkve in po mestih, kjer je več cerkev, se vidijo cele trume pobožnih vernikov, ki od cerkve do cerkve romajo. In čeravno se po nekterih krajih na véliki petek manj vdeležujejo drugih sicer dolgih pa resnih in veličastnih obredov, si vendar vsak v veliko zamudo šteje, če bi ne obiskoval vsaj popoldne božjega groba. Ravno taka je vélika sabota: prav malo jih je, da bi pri vsem cerkvenem opravilu do konca bili pričujoči, in besede lepe pesmi „Exultet“, ki se ta dan poje: „Naj se po tem hramu razlega mogočni glas ljudstev“,*) so le še blag spomin nekdanjih bolj gorečih kristjanov. Zato se pa popoldne v velikem številu zbirajo krog božjega groba in na tleh položene britke martre (razpela) zlasti tudi zvečer, ko se prične vstajenje. O vstajenje in slovesna procesija! Ni ga veličastnišega trenutka, kakor je ta! Je pa pri zdaj navadnih božjih grobih marsikaj, kar ni čisto v cerkvenem zmislu. Toda preden o tem govorimo, hočemo ob kratkem povedati, kdaj in kako so se pričeli božji grobi.

Iz starih knjig in posebno tudi iz življenja sv. Ulrika, avgsburškega škofa, se razvidi, da se je Kristusov grob že zgodaj začel posnemati in pred oči staviti. Že v 10. veku so presv. Rešnjje telo v poseben za to odločen kraj prenašali in v spomin, da je bil Jezus v grob položen, se je pod kamen postavilo (superposito lapide collocavit), kar se je imenovalo že takrat polozenje v grob. Pravega slovesnega izpostavljenja presv. Rešnj. Telesa, kakor je sedaj v navadi, pa še ni bilo. Tudi je gotovo, da se je v sredi 13. veka, kraj, kamor je bilo presv. Rešnjje Telo spravljeno, po več cerkvah sijajno olupšal in bile so že takrat enake priprave za božji grob, kakor dan današnji. — Tudi procesija je bila véliki petek v navadi in sicer z dvema postajama, pred presv. Rešnjim Telesom in tam, kjer je bil sv. križ v počeščenje vernikom na tleh položen. Ta navada je berž ko ne iz Jeruzalema k nam prišla, kakor naš križev pot, kajti v cerkvi sv. groba v Jeruzalemu je oboje: grob Gospodov in kraj, kjer je bil sv. križ skrit.

Olepljava pa je bila še po različnih cerkvah različna, veči del še uborna, pri nekterih je ena sama sveča gorela, da tedaj ni bilo veliko razločka od tabernakeljna. Bere se celo, da tudi v omenjenih krajih nekatere cerkve še v 14. veku niso poznale božjih grobov. Tedaj je moralo še kaj zraven priti, da jih je tako pospešilo.

Da so se božji grobi povzdignili do te velikosti, bliščobe in bogate oprave, je dalo povod posebno romanje v Jeruzalem. Zato se nahajajo od 11. stoletja po vseh večih cerkvah, posebno nemških ob Renu, slike Kristusovega poleženja v grob ali tudi cele kapelice sv. groba, v katerih so bili večkrat jeruzalemski kraji popolnoma ponarejeni. Po cerkvah, ktere so imele take

kapelice, so prenesli kar v te kapelice, namreč v votlino, ki je bila jeruzalemskemu grobu podobna, veliki petek presv. Rešnjje Telo. V drugih cerkvah pa, kjer niso imeli ne takih kapelic ne za to posebej odločenega prostora, so si tako pomagali, da so postavili odre, ki so se dali premakniti in potem zopet odpraviti. — S tem pa, da so posnemali kapelico sv. groba v Jeruzalemu, so gotovo sprejeli ondotne obrede tudi za večerne kraje. Pred vsem obilno svečavo; kajti, če so že hotli vernikom popolno podobo one sv. kapelice pokazati, kakoršna je v resnici, je bilo treba, da so vsaj te sv. dni tako svečavo napravili, kakoršna je bila tam iz davnih časov brez prenehleja v navadi. Še zdaj se nahajajo cerkve, v katerih so božji grobi od vélikega petka, ko se Jezus v grob položi, pa do vélike sabote zvečer, ko se prične slovesno vstajenje, takorekoč vsi v luči. Še zdaj je obilna razsvetljava v grobni kapelici, ki je že sama na sebi temačna in v cerkvi, po kateri se vsa okna pozaprejo, bistveni del božjih grobov.

Omeniti so nam še duhovne igre v sredoveku. Začele so se namreč kmali celi oddelki v predstavah skazovati, ki niso predstavljale samo vstajenja Gospodovega, temveč vse terpljenje in naposled celo življenje Kristusovo, tako, da cerkev ni bila zadosti velika, ter so morali na prosto iti. — Sploh so slavno znane po svetu vélike pasijonske igre iz življenja in terpljenja našega gospoda in zveličarja Jezusa Kristusa, ktere v gornjem Oberamergavu na Bavarskem vsako deseto leto po obljubi predstavlja vsa srenja, pa kakoršne je nedavno tudi v Ljubljani (in drugod) g. Schneider s svojimi ljudmi gniljivo zverševal. To je ostanek iz prejšnjih časov, ko so se take reči še v cerkvi versile in sem ter tje celo do preteklega stoletja, po nekterih frančiškanskih samostanih do sedaj ostale v navadi. V Jeruzalemu se snemanje s križa in maziljenje Zveličarja tako kaže.

Take predstave tudi niso bile brez vpliva na cerkvene obrede vélikega tedna in so se tudi z božjim grobom združevale. Ali ker se je ta stvar pretirala in premalo vjemala z resnobo vélikega tedna, so se odpravile igre in božji grobi iz rimskega obrednika (ritvala). Rimski misale le toliko zapoveduje, da naj se za presv. Rešnjje Telo po opravljenem vélikega četertka kaka kapelica ali drugi primeren kraj v cerkvi praznično pripravi in ozališa. Tu ostane do vélikega petka. Med tem časom ostanejo po rimski navadi zmiraj luči prižgane in verniki se zbirajo, kakor k štirideseturni molitvi. To naredbo so posnemali tudi drugod, pa še dale segali. Po rimskih rubrikah se namreč presv. Rešnjje Telo ni izpostavljalo v monštranci, temuč shranjevalo se je zakrito. Pred l. 1800 noben ritval ne dovoljuje izpostavljenja v monštranci. Vendar pa so se polagoma bližali sedanji navadi. Sem ter tje se je tabernakelj, v katerem se je ta dan presv. Reš. Telo spravilo, s steklenimi vrati zapiral, tako da se je kelih lahko vidil, kar pa že Bauldry graja. In Romsée piše, da se v Belgiji še zdaj odpert kelih izpostavlja na oltarji, kterege imajo za božji grob in ga v ta namen prevlečejo s črnim suknom. Po družih, zlasti nemških krajih so šli še dalje, tako da je sedaj še skoraj splošnja navada, namesto keliha izpostavljati monštranco, ki se pa mora pokriti z belim prezornim zagrinjalom in edino v tem se še loči od štirideseturne molitve.

Iz vsega tega, iz rimskega misala in ritvala, se razvidi, da naši božji grobje niso vravnani čisto v cerkvenem duhu, čeravno so tako na široko v navadi. Zbor za obrede v Rimu še ni izrekel, da bi bili zapovedani ali postavno med druge obrede sprejeti. Ne vjemajo se čisto z drugimi obredi tega resnega časa. Kajti vsi ti težijo na to, da bi se odvezetje našega Gospoda Jezusa

*) Magnis populorum vocibus haec aula resultat.

Kristusa tudi po zunanje pokazalo. Kakor se namreč ugasuje na trivogelniku luč za lučjo, dokler ne nastane pri besedah: „Kristus je bil pokoren do smerti na križu“*) popolna tema, ravno tako je pri vseh družih obredih.

Žarek za žarkom pogasuje, kolikor se bolj bliža spomin Kristusove smerti, kolikor temnejša je noč, kakor je Kristus sam imenoval čas svojega terpljenja.

Že tiho nedeljo se jame pri maši opuščati „Gloria patri v znamenje, da se božja natura Jezusova tako rekoč skriva pri njegovem britkem terpljenju. Podoba Križanega in tudi podobe svetnikov se zakrijejo, in slednjič na veliki četrtek in petek se vzame presv. zakrament iz cerkve v spomin, da nam je bil Gospod odvzet v svojem terpljenju in smerti.

S tim se pa noče prav zlagati sedanja vravnava božjih grobov, zakaj pri teh je ravno pričujočnost Jezusa Kristusa sredotočje, na ktereга se obrača vsa pobožnost. Razun tega je slovesno izpostavljanje presv. Rešnjega Telesa vselej znamenje veselja, ki zahteva popolno in naj krasnišo opravo in olepšavo oltarjev, obilno luči, naj praznišo obleko, slovesno veselo petje. Ceremonije cerkvene velikega petka pa zapovedujejo ravno nasprotno: altariji se razpravijo in oropajo vsega kinča, luči se vse do zadnje pogasijo, vidi se le spokorna obleka, sliši se samo žalostno petje prerokov. — Enako nasprotje se vidi veliko saboto, ko se jame po cerkovno precej zjutraj praznovati vstajenje Gospodovo. Na eni strani ti vse oznanuje, da je Zveličar vstal iz groba: blagoslovi se na novo ogenj in luč, ki je bila veliki petek v spomin Kristusove smerti vgasnjena, ponovi se kerstna voda, slovesna maša se prične, zvonovi — kakor pravijo — pridejo spet iz Rima, spet se zapoje vesela „aleluja“ itd. Zraven te samo veselje in radost dihaajoče službe božje pa vidiš na drugi strani grob Gospodov, ki ti še zmiraj ravno tako, kakor na veliki petek, kaže, da Kristus še v grobu spi, te še zmiraj opominja na britke bolečine Njegove sv. Matere Marije, na beg in žalost Njegovih učencev. Ko je že mašnik tako slovesno in veselo pri maši oznanil vstajenje in prižgal velikonočno svečo, ki ne pomeni družega, nego vstalega Jezusa, gre spet k božjemu grobu, da tam izpostavi presv. Rešnje Telo nadaljuje spomin velikega petka, v grob-položenja Jezusovega. (Zbor za obrede je torej odgovoril iz Rima 12. marca 1836: *abusum esse tollendum.*)

Kaj je tedaj storiti? Treba jih je po zmožnosti tako napravljati in z družimi obredi tega resnobečnega časa v tako zvezo spraviti, da se jim ne bo mogla očitati napčna raba ali „abusus.“ Saj nekoliko več pomislika vredno je to dvoje, da se čisto ne vjemajo z obredi velikega tedna, in na to, kako naj se presv. Reš. Telo izpostavlja. Hočemo tedaj še to nekoliko premisliti, in prevdati, kako bi se dalo bolj primerno božje grobe napravljati.

Ako natančneje pregledamo obrede velikega petka in velike sabote, razvidimo, da se v več rečeh vendar le dajo strinjati s posebnim počesčenjem presv. Rešnj. Telesa v božjem grobu. Po besedah sv. Pavla: „Kolikorkrat boste jedli ta kruh, boste oznanovali smert Gospodovo,“ se lahko loči vse opravilo velikega petka v dva dela: a) oznanovanje smerti Gospodove in b) sveto obhajilo. Poslednje (t. j. sv. mašnikovo obhajilo, ki je združeno z obredi tega dneva) prav lepo sklepa počesčenje presv. Rešnj. Telesa s spominom na smert Jezusa Kristusa, kakor sv. cerkev poje v znanem predpevu: „O sv. večerja, v kateri se vživa Kristus, se obhaja spomin Njegovega terpljenja, v kateri se duh polni z gnado in se nam daja zastava prihod-

nje slave.“*) Še več, s temi besedami stavi sv. cerkev presv. Rešnj. Telo v naj ožjo zvezo z vstajenjem. Če tedaj od te strani primerjamo božji grob in počesčenje presv. Rešnj. Telesa, vidimo, da ni nič družega, kakor počesčenje Jezusa Kristusa, ktereга verniki na dan Njegove smerti in v grob-položenja častijo in molijo v presv. Zakramentu, v katerem je zares zapustil spomin svoje smerti (in quo recolitur memoria passionis ejus). Taisto veljá tudi o vstajenju veliko saboto. Tu obhaja tako rekoč naš Zveličar, ki je ta dan kot premagovavec smerti in pekla od mertvih vstal, slovesen obhod in zmago v Zakramentu ljubezni, v katerem je tudi nam zapustil zastavo našega vstajenja in prihodnje slave (*future glorie nobis pignus datur*).

Pa čeravno se naprava božjih grobov v nekterih obzirih lepo dá strinjati z drugimi cerkvenimi obredi, zapovedani vendar niso; tedaj se morajo tako vravnati, da ne motijo in ne kazijo obredov, ktere sv. cerkev natanko predpisuje in zapoveduje.

Prostor za presveto Rešnje Telo mora biti ravno tako olepšan, kakor sicer pri očitnem izpostavljanju. Pred vsem tedaj se ima odpraviti od tod vsa črna barva in oprava, ker splošnje cerkveno pravilo je, da presv. Rešnjemu Telesu se spodobi le bela barva. Sv. cerkev to resno in naravnost tirja, kar se pa rado zanemarija, posebno pri manjših cerkvah, kjer se vzame večkrat zaradi pomanjkanja drugačnega sukna za napravo božjih grobov kar mertvaški pert in ž njega se naredi presv. Zakramentu prestol ali tron. Vsak, kdor ima še količkaj zdravega čutila, lahko spozna, da je ni pod solncem bolj nepripravne reči za kinč živemu Bogu, kakor je črni pert, namenjen pokrivali smert in trohno. To je razžaljenje naj Svetejšega.

Zvoliti se ima za božje grobe primeren kraj. Že to, da so spomin pravega b. groba, ki je bil takrat z naj jeruzalemskega mesta, očitno kaže, da jim je primerna le kaka kapelica ali pa stranski oltar, ne veliki oltar. Na to se je v prejšnjih časih vsikdar ozir jemal; v sredoveku so bile še posebne od velike cerkve ločene cerkvice za to. Tega ne sinemo tudi zdaj v nemar pustiti, kajti nikdar ne more biti veliki oltar ali prezbiterij pripraven kraj za božje grobe, ker se v velikem oltarju navadno shranuje presv. Rešnje Telo, v božji grob pa se le nenavadno (izjemno) prenese. Razun tega bi močno motili tudi drugo opravilo, ki bi se moralo tako kje drugje v kakem kotu veršiti. In po slovesnem vstajenju bi se ne moglo presv. Rešnje Telo na veliki altar postaviti, ampak bi se moralo zanesti na kak stranski oltar ali celo v zakristijo, kar bi preveč spominjalo na veliki četrtek. Podiranje božjega groba na velike sabote večer in čenjeje bi terpelo do pol noči, če ne še dalje in dalo bi priložnost marsikaki nerodnosti. Če pa se pusti čez veliko nedeljo in ponedeljek v prezbiteriju, jemlje s svojo černo senco temu naj lepšemu prazniku lepoto in mičnost.

Samo ob sebi se ume, da pasijonske predstave bi se imele pred izpostavljenim presv. Rešnjim Telesom odpraviti. Kajti pri vsakem izpostavljenju že tako vele-vajo cerkveni obredi, da se imajo odstraniti z oltarja vse podobe, ktere se premičejo, da nobena druga reč ne obrača pozornosti vernikov nase, temuč da se vsa pobožnost skazuje edino le v presv. Zakramentu pričujočemu Zveličarju. Ne spodobi se sploh take reči, ki preveč na gledišče spominjajo. Naj opomnimo tudi na to, kako gerdo se večkrat pri postavljanju velikih zgrad

*) O sacrum convivium, in quo Christus sumitur, recolitur memoria passionis ejus, mens impletur gratia, et future glorie nobis pignus datur.

*) Christus factus est obediens usque ad mortem — crucis.

z nogami teptajo blagoslovljeni oltarji, kako razsajanje po cerkvi! Opomniti je še, da se celo presv. Rešnje Telo namesto na posvečen kraj, postavi včasih na kako navadno desko, kjer ni dovolj zavarvano pred oskrnjenjem, ali kakor skušnja kaže — večkrat tudi ne pred ogujem.

Uči svoje otroke zgodaj keršanskega nauka.

Francoski bogatajec Rousseau (r. Rusó) je terdil, da „se nima pred osemnajstim letom otroku govoriti o Bogu in verskih resnicah, in da je celo tedaj še rajši prezgodaj, kakor prepozno.“ Toda tega brezvernika nismo dolžni poslušati, kajti razun tega, da sam ni bil nič vreden in da ni noben oče tako malo skerbil za svoje otroke, kakor on, je očitno taki nauk zoper keršansko vero in zoper zdravo pamet, naravnost nasproti sv. pismu in nauku sv. očetov: kar je pa božji besedi nasproti, je napčno, ne more biti nikdar resnično in pravo. — Kralj Salomon, ki ni bil le naj modrejši mož, temuč tudi od sv. Duha razsvitljen, nobene reči starejšem tako živo ne poklada na serce, kakor nauk: „Uči svojega sina.“ Jezus Sirah ponavlja ta opomin v enem samem poglavju trikrat, da bi sprevidili, kolike važnosti je prvo podučevanje v sv. veri, in ob enem tudi nežni mladosti: „Imaš sinove? uči jih in pripoguj jih z mladega.“ (Sir. 7. 25.) Na več krajih opominja sv. pismo starše, da naj „brez prenehleja“ podučujejo otroke in da naj „se trudijo z njimi,“ in Bog je zapovedal že po Mojzesu svojemu ljudstvu: „In te besede, ki ti jih danes zapovem, naj bodo v tvojem sercu, in pripoveduj jih svojim otrokom, ko sediš v svoji hiši, ko hodiš po potu, ko se vležeš in ko vstaneš.“ (V. Mojz. 6. 6. 7.) Tudi našteva koristi, ki izvirajo iz takega podučevanja: „Kdor svojega sina uči, bo zavoljo njega hvaljen in se bo z njim med domačimi hvalil. Uči svojega sina in trudi se z njim, da ne bo tebi v nečast njegova nesramnost. — Uči svojega sina in te bo hladil ter veselje delal tvoji duši“ itd. (Preg. 29, 27 Sir. 30, 2. 3. 13.). In bere se, da Bog ni zastoj tako govoril, temuč, da so vsi pravični stare zaveze natanko spolnivali voljo Božjo v tej reči. Danijel pripoveduje, da je bila Suzana zato bogaboječa žena, ker so jo njeni starši podučevali po postavi Mojzesovi. Do solz ginljivo je, kako je stari Tobija podučeval svojega sina in ga še na zadnjo uro opominjal, da naj tudi on svoje otroke v Božjem strahu izreja. Kar se je tudi zgodilo, kajti sv. bukve še pristavijo: „Ves Tobijev rod je bil pobožnega življenja in sv. vedenja, tako da je bil vaeč Bogu in ljudem ter vsim, ki so bili v deželi.“

Da so katoliški kristjanje že od prvih stoletij zmiraj tako ravnali, porok so nam sv. cerkveni očetje. „Kakor hitro so prišli otroci k pameti, pripoveduje sv. Krizostom, so jih starši učili apostoljsko vero, molitve, pesmi in obrede pri Božji službi.“ Ravno ta sv. učenik pravi, da „vsa porednost otrok izvira iz naše nemarnosti, ker jih ne priganjamo precej v začetku, v prvi mladosti k bogaboječnosti in pobožnosti.“ Sv. Hieronim pa piše vdovi Leti: „Veselj se keršanske matere mora biti, da uči svoje dete že izgovarjati slakdo ime Jezus, ko je še njegov glasek slab in ko njegov jezik še jeclja.“ In sv. Avguštin pravi sam o sebi: „Ko sem bil še prav majhino dete, sem že slišal svojo mater Moniko govoriti o večnem življenju, ki nam ga je pridobil ponižni prihod našega gospoda in Boga.“ (Dalje nasl.)

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Od katoliške družbe. Ker so se večstranske želje razodevale, da naj bi katoliška družba

na Šmarni gori napravila duhovno opravilo, se je družbin odbor dogovoril s prečast. farnim predstojništvom v Vodichah ter bode prihodnjo nedeljo, 21. vel. serpana, ali 11. nedeljo po Binkoštih, omenjena družba imela ob 10 sv. mašo s pridigo na Šmarni gori. Zraven tega bo tudi darovanje ali ofer za ubožne. Namen te družbe je namreč tudi: za ubožne kaj dobrega storiti; vsak drugi četrtek ima v ta namen sejo in delé se darovi posebno potrebnim, za ktere udje dotičnega oddelka med tem zvedó. Gleda se posebno tudi na take reveže, ki so z dežele in nimajo pravice milošnje dobivati od mesta; torej so vabljeni tudi ljudje z dežele, da bi se tega darovanja obilno vdeležili. Sicer pa naj gredó le samo tisti na božjo pot s katoliško družbo, kateri mislijo pobožno moliti in se v resnici Božje službe vdeležiti, ker le tako se dosega namen, ki ga ima družba. Ako bi kateri mislili le na goro iti, ne pa v cerkev, taki naj le doma ostanejo, ker vsaki vé, da tisti smertno greši, kdor v nedeljo pri sv. maši ni.

Mil. škof Mrak v Mokronogu. — Dolgo že ni bilo slišati nobenega glasú iz Mokronoga; sedaj pa nam ni mogoče vdušiti čutil, ki so nam polnile serca pri veselem poročilu, da pridejo mil. škof Mrak. Komaj dve uri pred prihodom smo zvedili iz Št. Ruperta, da mislijo mil. škof na svojem popotvanju po Dolenskem tudi Mokronog obiskati. Pa če tudi nam je bil odločen le kratek čas za priprave, smo se vendar trudili sprejem napraviti, kolikor mogoče, veličastnej in serčnej. Naš prečastiti g. župnik so prihod naznanili tukajšnjim vradnikom in srenjskim očetom, ki so se, kljub neugodnemu vremenu — dež je namreč lil curkoma, z veliko množico ljudstva zbrali pred farno cerkvijo. Razveselilo se je vsako serce zbrane, z nekako nepotpežljivostjo prihoda pričakujoče množice, ko $\frac{1}{2}$ 4 lepo vbrani glasovi zvonov na žalostni gori naznanijo, da so mil. g. že v naši fari. Tem glasovom se pridružijo zvonovi farne cerkve in podružnic. Dospevši v terg, stopijo iz voza in se s svojim spremljevalcem preč. g. župnikom šentruperškim podajo peš proti farovžu. Na potu jih pozdravita čč. domača duhovna, jih peljeta v farovž, in po kratkem oddihljeju obišejo svetišče M. D. na Žalostni gori. Nazaj gredé se delj časa pomudijo v farovžu, kjer se nekoliko okrepcajo. Potem se podajo vsi skupaj v farno cerkev, kjer sta jih dva duhovna sprejela. Po kratkem počenjenju ss. Rešnjega Telesa so v veliko veselje zbranih stopili k močno razsvitljenemu altarcu, ter ogovorili nazoče. Za ogovor so zbrali za vsacega, posebno za ljudstvo zanimivih čertic iz daljne Amerike in veličastnega Rima. Po končanem govoru, kterege je zbrana množica kaj pazljivo poslušala, zapustijo cerkev in obišejo troje stare znance. Spremljeni od častite duhovščine in ljudstva so nas $o\frac{1}{2}$ 7 zapustili. — Vedno ostane vsacemu v veselem spominu dan, ko so nas obiskali toliko zasluženi, časti vredni gospod in mil. škof. Pervič in menda tudi zadnjič smo doživeli veliko veselje in čast, da so amerikansk škof govorili v naši farni cerkvi. Serčna hvala! Vam kličemo farmani mokronoški.

P. Adalbert Potokar.

Z Gorenškega, 7. avg. *) Kako mi, priprosto ljudstvo, ljubimo in spoštujemo svoje duhovne, kako je njih osoda tesno sklenjena z našo, tebi in tvojim čč. prijateljem, ljuba Danica, ob kratkem naslednje naznanjam.

Tretji dan t. m. so imeli naš gosp. kaplan Anton Golobič konečno obravnavo pri deželni sodnii v Ljubljani; bili so toženi, da so javni mir kalili.

Mi priprosti seljaki tega ne umemo in verovati nismo mogli, pa ker je sodnija izrekla: „da je popolnoma nedolžen,“ nam ni treba soditi.

Pa kaj smo storili? Tisti večer že smo zvedili izid

*) Zakasnjeno.

sodniške obravnave, in smo čakali pozno v noč gosp. Antona, ki so menda nalašč tako pozno se vernili, da jim bi ne bilo treba ob vernitvi domu sprejemati naših vošil. Nas, ki gospoda serčno ljubimo, ni strašila ne noč, ne trud nas ni gnal k počitku po težkem delu. Hotli smo gospodu skazati svojo vdanost. Na meji Cerkljanske fare smo postavili može, ki so njih dohod naznanili, in tako je šlo po vsi versti do vasi Cerkljanske fare; povsod po potu so hiše razsvetlili in v podružnici Berniški so zvonovi peli. Vse je bilo veselo. In danes v nedeljo smo zjutranjo Božjo službo, katero so imeli g. Anton, spremljali s pokanjem možnarjev, da je bilo kaj. Tako smo mi Cerkljanci pokazali očitno, kako ljubimo in spoštujemo svoje dobre duhovne, in želimo, da bi gospod pozabili vsih neprijetnost in sitnost, ktere so jim naklonile prežalostne tožbe z nesrečnimi pričami, in naj bi v spominu ohranili večer 3. in jutro 7. avg., ki pričata, kako gorijo za njih naša serca! —

Iz Suhora nad Metliko, 9. avgusta. — f —. Minulo je 25 let, od kar si je Gospod 17 služabnikov zmed sveta odbral, ter razposlal na delo v svoj vinograd. Ž njimi vred so tisto leto trije gospodje iz reda sv. Frančiška doveršili bogoslovne šole.* Raztekli so se na vse štiri strani naše obširne škofije in drugod, in vsi skupaj se nismo več sošli v tih dolgih — dolgih letih. Trije izmed teh so med tem umerli in eden zmed očetov frančiškanov. Kar nas je še živih ostalo, smo želeli skupaj obhajati spomin svoje petindvajsetne delavnosti v službi Gospodovi, skupaj obhajati petindvajsetletnico. Domenili smo se, da se 3. avgusta zavoljo tega snidemo v Mavčicah pri svojem dragem tovaršu in součencu, č. g. Matevžu Preželjnu. Določeni dan pride, in dotični gospodje se zbirajo v prijaznem mirnem selu z zelenim drevjem krog in krog obsenčenim. Nekteri zmed njih so prišli iz daljne daljave, nekteri prišli vsi bole-havi; a vendar so razun enega očeta frančiškana, ki je pisмено razodeval svojo žalost, da priti ne more, prišli vsi drugi, da bi vsi skupaj Boga zahvalili za vse dari in dobrote, ki jim jih je njegova mila roka delila ves čas življenja, seosebno pa zadnjih 25 let, in bi ga ob enem tudi prosili, da bi jih še posihmalo podpiral in v svoji milosti ohranil, dokler bi mu ne dopadlo poklicati zdaj tega, zdaj unega iz tega sveta. Mavčice so se ta dan praznično oblekle. „Dobro došli“ napisano nad vrati duhovnije je vabilo gospode pod gostoljubno streho domačega gospoda očeta. Prijazna cerkev bila je nenavadno olepšana, in napis nad altarjem: „Hvalite mašniki Božji Gospoda“ je kazal na prazničnost, ktera se ima obhajati v cerkvi. Deveta ura odbije; iz visokega turna se oglasi veselo zvonjenje, in se razlega po okolici. Mnovičica věrnega ljudstva od vsih strani v cerkev hiti, in cerkev prenapolni.

Stirnajst služabnikov Gospodovih praznično oblečenih stopi pred sedež božje milosti na zemlji, pred altar; petnajsti zmed njih č. g. o. Evstahij Ozimek, provincijal redovnikov sv. Frančiška, pride na pridiznico, ter v krepkem prazničnosti primernem govoru ogovori svoje duhovne tovarše in druge vernike. Kaj nas je tukaj zbrao, pravi, ko ni niti nedelja niti praznik? ... Ne bom dolgo popraševal, marveč naravnost povedal. Sošli smo sošolci, ki smo se nekđaj skupaj šolali, in pred 25 leti šole dokončali, da bi obhajali

petindvajsetletnico. To je vesela stran današnje prazničnosti. A veselja ga ni brez žalosti. Odmerlo nam je čvetero tovaršev. To je žalostna stran naše svečanosti. Pa pustimo danes žalost na strani, in ozrimo se na to, kar smo vselega doživeli v 25 letih, od kar se trudimo v vinogradu Gospodovem... Trudopolno je podučevanje otrok; a koliko veselje, kadar so otročiči dobro podučeni, in vsi nedolžni gredo pervikrat k sv. Obhajilu, veselje ne le duhovnemu, ampak tudi staršem... Trudopolno je spovedovanje; a koliko veselje, kadar spovednik grešnika oberne na pravo pot, veselje spovedniku, pa tudi spovedencu, kadar se grehov znebi, se z Bogom spravi, mirno vest zadobi in božjo milost... Trudapolno je obiskovanje bolnikov; a koliko veselje, kadar je mašnik bolnika lepo previdil, in za odhod v večnost dobro pripravil, veselje duhovnemu, pa tudi bolniku, odhajočemu iz tega sveta... — Po pridigi, ki jo je pridigar na vse strani izverstno izpeljal, je bila velika maša, ki se je skončala z zahvalno pesemjo. Po sv. maši smo obmolili molitve za umerle svoje součence, in po molitvah je bila zanje černa maša in na zadnje „Liberate.“ Poldne je že bilo preteklo, ko smo iz cerkve prišli. Zdaj smo imeli v duhovniji zmeren obed, prave „agapae.“ obed ljubezni. Radi smo se imeli, dokler smo skupaj v šolo hodili, pa nismo si tega dopovedovali; zdaj ko smo se po dolgih petindvajsetih letih zopet sošli, sošli še enkrat v sedanjem življenju, sošli vsi skupaj poslednjikrat tukaj na zemlji: se ljubezen, ki smo jo eden do drugega v sercu hranili, ni dala več v persih vtesnjena vzdržati, marveč je izkipela, se očitno na dan pokazala. Kakor je prav in spodobno, je č. g. o. provincijal naj poprej zdravico napil našemu sv. Očetu, papežu Piju IX, da bi zamogel z božjo pomočjo serčno in srečno premagati vse sovražnike sv. cerkve —, milostnemu knezu in škofu, v čigar škofiji obhajamo petindvajsetletnico —, svitlemu cesarju, da bi mu Bog dal svojo pomoč, s katero poterjen in podpiran bi v sedanjem viharnem času zamogel modro in pravično vladati svoja ljudstva —, domačemu gospodu očetu, ki so nas tako prijazno sprejeli —, vsim tovaršem, ki so se zbrali na veselo prazničnost. In zdaj je šlo nazdravljanje naprej, kakor je temu in unemu serce narekovalo in ljubezen navdihovala. Eden prinese pozdrav od daljnih znancev zmed belih Kranjcev, drugi iz Ipavske doline od ondotnih prijatlov, tretji iz pod sivega Triglava od svojih sosedov. Ta izrekuje svoje veselje nad lepim činom tega in unega, in vidi se mu, kako ga v serce veseli blagodejna delavnost součenceva; drugi nazdravlja drugemu, ki se je višje popel v duhovski službi, ter se raduje, da ima dragega tovarša na višji stopnji duhovske časti. Ni ga tu nobenega preziranja, ni je nikakove nevošljivosti, marveč je bratovska ljubezen, in ž njo v tovaršiji resnična radost in pravo veselje. Ali kaj, da ga na tem svetu ni veselja brez žalosti, ni rože brez ternja! Čisto veselje le prenašlo ubeži. Minule so nam ure, kakor da so minute, prišel je čas ločitve. Ločitev —, ločitev od ljubljenih bratov morda za dolgo — dolgo časa, morda za vse dni sedanjega življenja —, ločitev — aj britka beseda, a nepreklicljiva beseda! Ločili smo se s težkim sercem, dobro vedoč, da se tukaj na zemlji vsi skupaj nikdar več ne snidemo; a britko ločitev nam je vsaj nekoliko posladila tolažilna misel, da smo v duhu vendar le zvezani, dasiravno nas osebno ločijo gore in ravnine, hribje in doline. Britko ločitev nam je posladila lepa zaobljuba, da bomo vsi eden za drugega molili, in da bodo za vsakega, ki umerje, opravili vsi drugi daritev svete maše in navadne mertvaške molitve (officium defunctorum), kakor hitro zvedó, da se je duša njegova ločila iz tega sveta; — in druga zaobljuba, da tisti, ki bi utegnili dočakati petdeseto leto

*) Naslednji so omenjeni prečastiti gospodje: Artelj Blaže, Bononi Jožef, Jan Šimen, Jerančič Tomaž, Jerina Anton, Koder Matevž, Majer Vincencij, Meršol Matevž, Preželj Matevž, Škofic Janez, Šos Mihael, Šranc Stanislav, Štritar Janez, Volinec Franc. — Izmed prečast. ec. frančiškanov: O. Evstahij Ozimek, o. Gilbert Gravel (kterega ni bilo na petindvajsetletnico.) — Umerli: Pegam Silvester, Penko Janez, Cerar Franc. — In izmed ec. frančiškanov: O. Julijan Jelovšek.

svojega mašništva, se snidejo, ako le mogoče, obhajajo petdesetletnico skupaj, in se pobožno spominjajo unih, ki so pred njimi šli v dolgo večnost. Britko ločitev nam je posladilo dobro delo, da smo vsak po nekoliko zložili za siromaško mater njej in nam prerano umerlega tovarša, ki smo ga vsi seosebno spoštovali in ljubili, in mu je božja previdnost v naj lepših letih izpihnila luč življenja, ter v hladno zemljo položila njegovo za legarjem obnemoglo telo in njegove lepe talente. Britko ločitev nam je posladila vesela zavest, da se je veselega obhajanja naše petdesetletnice dragovoljno vdeleževalo tudi verno ljudstvo, katero se nam vsemu zalezovanju in natezanju naših nasprotnikov vkljub vendar le ne dá iztergati iz rok; kajti od pete ure zjutraj, kadar so se svete maše pričele, je bilo vedno dosti ljudi v cerkvi; seosebno pa od devete ure naprej, kadar se je pridiga pričela, in dokler ni bila vsa služba božja skončana, se je verno ljudstvo našega praznovanja vdeleževalo v preobilnem številu. Z nami se je verno ljudstvo veselilo, z nami vred je Boga hvalilo, z nami vred molilo; pa je tudi očitno na znanje dajalo svojo hvaležnost, da mu je bila priložnost dana, vdeleževati se naše petindvajsetletnice. Ko se namreč zvečer z dragim tovaršem odpeljava proti beli Ljubljani, naju pozdravlja žena, ki je na polju snopje vezala, ter pravi: „Bog vam daj srečno pot, ki ste obhajali tako veselo godovanje, pa tudi nam naravnali tako lepo prazničnost!“

Iz Rima, 2. avgusta. Danes so sv. Oče s svojimi duhovni prišli v cerkev kapucinaric pri sv. Križu na „Monte cavalo.“ Sprejel jih je general kapucinarskega reda in vsa duhovšina, ki oskerbljuje Božjo službo v ti cerkvi. Pridši v cerkev so slišali sv. mašo, ki jo je bral eden njih skrivnih kaplanov in na to so opravili molitve, da so se vdeležili odpustkov „porciunkule,“ ki se zadobivajo po vsih cerkvah reda sv. Frančiška Asiskega.

Na to so v tem samostanu kakor tudi v unem, kjer nune neprenehoma molijo presv. Rešnje telo, obiskali vse sestre, ter so jih z lepimi in ginljivimi ogovori opominjevali k stanovitnosti.

Tako sv. Oče vse, kar drugim priporočajo, tudi sami opravljajo, — obiskujejo vse cerkvene slovesnosti, se odpustkov vdeležujejo, in pri vsi njih starosti jih je viditi vedno tu in tam. Obiskujejo samostane, bolnišnice, vstave in povsod in na vsih krajih delé blagor, vse spodbujajo k dobremu, dajejo naj lepši zgled pobožnega življenja, ter so res dober pastir svoje čede, ki je nikdar in v nobenih okolišinah ne zapusté.

V praznik keten sv. Petra je v lepi baziliki, v kateri so te verige hranjene na griču eskvilinskem, namestnik papežev kardinal Patrizi naznanil očitno cerkveno zahvalo s „Te Deum laudamus“ zavoljo dognane določitve papeževe nezmotljivosti. Pričujoči so bili kardinali in očetje vesoljnega zbora. Po zahvalni pesmi je bil blagoslov z naj svetejšim Zakramentom.

Po cerkveni slovesnosti so umetni ognji baziliko in vso sosesko krasno razsvetljevali (ker bila je že noč) in ljudstva je bilo silo veliko v zlo veliki baziliki.

Očetom vesoljnega zbora je bil razposlan od tajništva vesoljnega zbora novi zapisnik obravnanih reči ali schema. Ta predlog obsega konstitucijo zastran apostolskih misijonov. Vsaki izmed pričujočih očetov zbora ima do 25. avgusta svoje mnenje v ti reči spisano izročiti omenjenemu tajništvu.

Umerla sta zopet dva očeta vesoljnega zbora, in sicer: 28. julija Mons. Feliks Cantimori, škof v Parmii na Laškem, iz reda kapucinov, rojen leta 1811, in ravno tega dne tudi Mons. Jožef Escalada, nadškof v Buenos Ajres-u v dolnji Ameriki, rojen leta 1799 v ravno tem mestu. 1. avg. so bile bilje po njem pri

sv. Vitalu, ki jih je imel Mons. Paz y Selona, nadškof v La-Plati, daljne Amerike.

Rimsko mesto so dozdej varovali pred garibaldijani in pred Lahi Francozi v Civita vecchia. — Zdaj ko imajo Francozi vojsko s Prusi, je šla majhna armada, ki je bila v imenovanem mestu, — domu pomagat rojakom zoper Prusa.

Sedaj so po majhni papeževi državi, seosebno po meji razpostavili papeževe vojake, ki jih je okoli 15 do 20 tisuč; zlasti so šli na namenitiši kraje verli zvavi, ki bodo o svojem času več storili in bolje zmagovali s svojim čverstim katol. duhom in z zaupanjem v Boga, kakor pa z orožjem; so pa tudi prav krepki, gibčni in dobro izurjeni. V Civita-vecchia je višji zvavov imenovan major d'Albiouse in v Viterbi nadpolkovnik baron de Charette, krepki mož, ki ima persi svoje pokrite s častnimi redovi iz vsega sveta. Bog se ozri na to majhno kardelce papeževih vojakov; treba je, da po njegovi moči čuda delajo v svojem času.

Konstitucija o pervaštvu iz 4. velike seje vesoljnega cerkvenega zbora.

(Dalje.)

III. poglavje.

Pomen in bistvo pervaštva rimskega papeža.

Vsled tega, operti na očitne spričevanja svetega pisma, in deržé se sklepov naših prednikov — rimskih papežev, kakor tudi jasnih in razločnih določít vesoljnih zborov, ponovimo spoznanje vere iz florenškega vesoljnega cerkvenega zbora, po katerem morajo keršanski verniki verovati, da sveti apostolski prestol in rimski papež ima pervaško (naj višji pastirsko) oblast čez ves svet, in da rimski papež sam je naslednik sv. Petra — pervaka apostelnov, in pravi namestnik Kristusov in glava vse cerkve pa oče in učenik vsih kristjanov; in da je njemu v svetem Petru dana od Gospoda našega Jezusa Kristusa polna oblast pasti, voditi in vladati vesoljno cerkev; kakor je to zapovedano tudi v obravnavah vesoljnih zborov in v svetih cerkvenih vstanovitvah (kánonih).

Učimo torej in določimo, da po naredbi Gospodovi ima rimska cerkev predstvo prave oblasti čez vse druge, in da oblast papeške sodnjopravnosti (jurisdikcije), ki je resnično škofovska, je neposrednja, kateri so pastirji in verniki vsih posameznih cerkev slehernega obreda in časti, toliko vsak posamezni zase kolikor vsi skupaj, dolžni skazovati cerkveno-vladno podložnost in pravo pokoršino, ne samo v rečéh, ki zadevajo vero in pravo (življenje), ampak tudi v tem, kar gre k redu in vladanju cerkve, ki je razdeljena po vsem svetu: tako da, ko se ohrani z rimskim papežem edinost v občestvu in v verospoznavanju, je cerkev Kristusova ena čeda pod enim naj višjim pastirjem.

To je nauk katoliške resnice, od ktere se ne more nobeden ločiti s prihranjanjem vere in zveličanja. Nikakor pa ta oblast verhovnega papeža ni nasproti redni in neposrednji oblasti škofovske sodnjopravnosti, po kateri škofje, ki so postavljeni od sv. Duha, nastopili na mesto apostelnov (Trid. zbor), kakor pravi pastirji vsak sebi odkazano čedo pasejo in vodijo; temuč to oblast škofov naj višji in vesoljni pastir obrani, poterjuje in brani, zakaj sv. Gregorij Veliki pravi: Moja čast je čast vse cerkve; moja čast je mojih bratov polna trdnost; potem sem jaz resnično česčen, ako se vsakemu posameznemu dolžna čast ne odrekuje. (Sv. Gregor. V. do Evlog. Aleks. I. XXX.)

Dalje iz une naj višji sodnjopravne oblasti rimskega papeža nasledva, da je papežu potrebna ta pravica, da pri spolnovanju te službe zamore prosto občevati s pastirji in čedami vse cerkve, ter mu je moč jih učiti in

Voditi po poti zveličanja. Torej obsodimo in zaveržemo meniteve tistih, ki pravijo: to občenje naj višega glavarja s pastirji in s čedami se more po pravici zabraniti, ali pa ki ga hočejo podvreči deželni oblasti tako, da terdijo: kar apostoljski stol ali njegova oblast ukazuje za vladanje cerkve, to nima nič moči in veljave, ako ni poterjeno s privoljenjem (Placetom) posvetne oblasti.

In ker je po božjem pravu aposteljskega pervaštva rimski papež postavljen pred vso cerkev, torej učimo in določimo: da je on naj višji sodnik vernikov (pap. Pij VII brev. „Super soliditate“ 28. nov. 1786), in se tedaj v vsih prašanjih, ki grejo v cerkveno preiskavo, sme sklicovanje delati do njegove sodnije. (Cerkv. ves. zbor v Lugd. II); da pa prisodka apostoljskega stola, nad čegar oblastjo ni nobene višji, nihče zavreči ne more, in da nihče nima pravice njegove prisodbe presojevati. (L. Nik. I do Mih. ces.) Torej je zašel od prave poti resnice, kdor terdi: da je dopušeno od prisodkov rimskih papežev sklicovati se na vesoljen zbor kakor do oblasti višje od rimskega papeža.

Ako tedaj kdo pravi, rimski papež ima samo pravico nadzorovanja in vodbe vesoljne cerkvene družbe, ne pa tudi polne in naj višji sodnjopravne (jurisdikcijske) oblasti nad taisto, in sicer ne samo v rečéh, ki se tičejo reda (discipline), kakor tudi naj višji vlade po vsi zemlji razširjene cerkve, — ali kdor pravi, papež ima le bolji del, ne pa cele polnosti le-té naj višji oblasti, — ali kdor terdi, da ta njegova oblast ni njemu od Boga pravno izročena in neposredna, bodi si, da se rabi nad vsimi in posameznimi cerkvami, bodi si, da ima s posameznimi ali vsimi duhovni in posvetnimi opraviti — ta bodi izobčen.

Razgled po svetu.

Iz Rima pišejo, da je zbor kardinalov sklenil garibalduhom se z vojsko ustavljati, ako bi na Rimsko bruhnili; zoper kak napad italijanskih kardel pa hočejo sv. Oče oporekati, ter v Rimu ostati. Potem takem bi ne bilo misliti, da papež menijo Rim zapustiti ter iti v pregnanje na Malto, v Kolin ali na Portugalsko. — Papeževo redarstvo je zopet zasačilo priprave hudodelnikov, ki so hotli razne kraje Rima s smodnikom podsutiti in razdjati; — kraj, kjer so hudobii na sled prišli, kaže da so mérili na to, da bi sam Vatikan s papežem pokončali. „Tirolski glasi“ pravijo: „Za take satanske naklepe liberalni listi nimajo nobene nejevoljne besedice.“ Kje je to mogoče, ko sami vedno papeževo smert označujejo, in ker le noče umreti, ga sami moré s psovanjem saj po duhovno. — 5. avgusta je general Dumont s poslednjimi oddelki francoske vojne zapustil Civitavecchio, in od tistega časa nesramni puntarji zopet huje rogovilijo, vsako noč streljajo na straže. Vender mislijo, da pred sredi kimovca ne bode hujega boja. Italijansko vojaštvo bode menda potepuhom branilo čez mejo, dokler bo moglo, ker v Florencii vedo: če pade papež, pade tudi Viktor Emanuel. Torej bodo menda Rim branili — hočeš, nočeš. Drugi jéz je tudi Prus, kateri je neki postavil to za znamenje vojske z Lahom, ako prestopi meje papeževe deželice. Pri vsem tem ni lahko misliti, pa bi ropa lačni lahuni z vso silo ne zagnali sebe in kralja v tujo posest, ktera bode pa gotovo njih voléjim želodcem skomino delala, kakor še vselej, ako se to zgodi.

V Vels-u je „liberalna“ družba“ papeža s katoliško cerkvijo vred „ekskomunicirala“ kakor nekako ločino, ki nima pravice do cerkvenega premoženja! Liberalci nove šege tedaj izobčujejo, da bi imeli izgovor svoje „ketzerje“ okrasti in oropati! —

Z bojišča velikih dogodb še ni. Prusi so do zadnjih dni vedno napredovali proti Metz-u, sploh proti reki Mozeli in sem ter tje še dalje. Vzeli so Nancy in druge kraje; bile so o Šmarnem hude bitve, zlasti pri Metz-u. Čutiti je, da se je tam jelo Prusom nekaj kerhati, — neke naznanila celo govore o velikem številu (40.000?) vjetih in mertvih Prusov.

Iz Ljubljane. Mil. škof Mrak so 17. t. m. popoldne z bogoslovcem g. Možinom odrinili proti Terstu, ker pot skoz Nemško je zaperta. Precej naslednji dan so bili odmenjeni iz Tersta na angleškem parobrodu se odpeljati proti Angliji in Ameriki ter upajo v kacih 16 dneh biti v novem Jorku. Bog jima daj srečno pot in blagerno delo v misijonu.

Dr. Lovro Toman, deželni in državni poslanec, ljubljene slovenskega naroda, je na veliki Šmaren o 3/42 po noči umerl v Radavnu pri Dunaju, kakor je njegova žena gospem uršularnicam hitropisno v Ljubljano naznanila in silno užaljena prosila, da naj molijo „za nepozabljivega Lovrota.“ Bil je še le v 43. letu svojega življenja. Za vero in domovino je goreče govoril še v poslednjih sejah dež. zbora. Slišali smo, da se je pobožno na smert pripravljal, govoril še na zadnje o lepem zgledu svoje ranjce matere, in ginjeno prejel ss. zakramente za umirajoče. Zaupljivo torej mu je Bog za časno tako serčno ljubljeno domovino dodelil vse bolji — večno domačijo. Pokopan bode v svoji domačii v Kamni gorici.

Pripeljali so ga 18. t. m. zvečer z Dunaja v Ljubljano. Na 19. t. m. zjutraj ob 7 je odmenjen častit sprevid s kolodvora skoz blatne ulice mem frančiškanske cerkve in ven iz mesta. Spremlja ga več domorodcev dalje proti Kamni gorici, kjer ima biti zvečer ob 6 pokopan.

Duhovne vaje pri čč. gospéh uršularnicah ima letos sloveči pridigar gosp. Jožef Klinkowström S. J. Na posebno prošnjo je obljubil, da bode po dokončanih vajah za redovnice imel kake tri dni v nunski cerkvi tudi za drugo ljudstvo nekaj govorov. Ker se opravilo v kloštru dokonča še le drugo nedeljo, 28. t. m., torej utegne „Danica“ prihodnjič kaj bolj na tanko o tem povedati.

G. prof. Peternel, izvoljen za šolskega svetovalca, se je odpovedal.

Gosp. misijonar Jož. Buh je šel na Dunaj prosit denara pri Leopoldovi družbi, da bi mogel seboj spraviti misijonske novince, zlasti več študentov viših šol, ki si jih je sem ter tje pridobil. Bog daj srečo! marsiktere utegne še pozneje poklicati za seboj, ki za nje zdaj ni upanja. (To za odgov. na zad. praš.) V kacih 10 dneh morebiti odide proti Ameriki.

Za realkino poslopje hranilnični zbor še nima poslopja, in „Nov.“ pristavljajo, da Maličeva hiša ni za to sposobna. Gotovo nesposobne so pa tudi iz pedagoških vzrokov poslopja ob Zvezdi (Sternallée), na ktere se je bojda merilo. Vodstvo ima nalogo iskati prostora in v 14 dneh poročati.

Laibaherici se to kaj veličanskega zdi, da se Beust v sredi med rožljanjem evropskega orožja pa zoper sivega in pohlevnega starčka v Rimu na vso sapo vojskuje, — akoravno sama pravi, da nobena druga vlada se za Beustovo vojsko nič ne zmeni!

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. Fajm. na Notranjskem 15 gl.

Za mil. škofa Mraka. G. Ant. F—č vojak 50 kr. Fajm. na Notranjskem 10 gl.

Za pogor. v Martinjaku. Iz p. Gradca 4 gl.

Iz št. Jošta 2 gl. (Drugi darovi prihodnjič.)